# Стенограммы

## XIII Рийгикогу, VIII Сессия, Инфочас

## Среда, 14.11.2018, 13:00

Отредактированная

13:00 Infotund
**1.** 13:01 Politsei- ja Piirivalveameti töötajate arv
**2.** 13:09 Valitsuse juhtimine
**3.** 13:19 ÜRO migratsioonileppe juriidiline siduvus
**4.** 13:27 Ida-Virumaa tegevusprogrammi täitmine
**5.** 13:36 Korruptsioonioht
**6.** 13:44 Haldusreformi mõju ääremaastumisele
**7.** 13:53 Eesti ja Venemaa piirilepingu ratifitseerimine

### 13:00 Infotund

**13:00 Aseesimees Enn Eesmaa**
Tere päevast, austatud Riigikogu! Infotund on alanud.
Palun kohaloleku kontroll!
Kohaloleku kontroll
Kohal on 32 saadikut. Infotunnis osalevad täna järgmised valitsusliikmed: peaminister Jüri Ratas, justiitsminister Urmas Reinsalu ja riigihalduse minister Janek Mäggi. Meil on registreerunud üheksa küsijat, sellest johtuvalt saame iga teema arutelul lubada ühe lisaküsimuse.

---

### **1.** 13:01 Politsei- ja Piirivalveameti töötajate arv

**13:01 Aseesimees Enn Eesmaa**
Esimese küsimuse esitab Enn Meri, vastab peaminister Jüri Ratas.

**13:01 Enn Meri**
Aitäh, lugupeetud juhataja! Lugupeetud peaminister! Eile oli meil külas Riigikontroll, kes esitas meile muu hulgas oma nägemuse PPA töötajate arvu kohta. Riigikontroll oli seisukohal, et PPA töötajate arv on kriitilise piiri lähedal ja lähiaastail läheb asi veel halvemaks. Täna kirjutab samast asjast ka Postimees. Seisuga 1. jaanuar 2018 töötas PPA-s 4915 inimest, neist patrullpolitseinikuid oli umbes 500, st 10%, mis minu meelest on märkimisväärne. Riigikontrolli andmete järgi läheb lähiaastatel pensionile 900 inimest. Politseinikud lähevad ju pensionile peale 25-aastast teenistust ja saavad siis eripensioni. Tavaliselt on nad siis umbes 50 aastat vanad ja lähevad kusagile mujale tööle. Kui politseinik peaks politseis edasi töötama peale pensioniaja saabumist, kaotab ta eripensioni. Kas lugupeetud peaminister ei näe võimalusi, et muuta vähemalt patrullpolitseiniku pensionikorraldust nii, et politseinik võiks ka peale pensioniiga töötada politseis edasi, ilma et ta kaotaks eripensioni?

**13:02 Peaminister Jüri Ratas**
Austatud Riigikogu aseesimees! Riigikogu liikmed! Hea küsija! Head külalised! Kõigepealt aitäh selle küsimuse eest! Härra Enn Meri, ma mäletan, et eelmisel nädalal te küsisite siinsamas infotunnis riigipalgaliste töötajate arvu kohta. Ma ütlesin teile toona vastuseks, et igal juhul on efektiivsuse kasv oluline, aga ma ei toeta töötajate arvu vähenemist meditsiinivaldkonnas ja ka sisejulgeolekuvaldkonnas,

politseis ja näiteks päästeteenistuses. Te vihjate Riigikontrolli eile Riigikogule üleantud ülevaatele riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2017.–2018. aastal. Selle VI peatükis on tõesti järgmine järeldus: "Viimastel aastatel on PPA personali palgatõusule suuremat tähelepanu pööratud ning sellega on suudetud PPA töötajaskonna vähenemist aeglustada (Ja nüüd tuleb see oluline pool. – J. R.), aga mitte peatada." Loomulikult on see probleem. Mida me oleme omalt poolt tänase valitsusega teinud? Siseminister on ju vastava ettepaneku esitanud. Kõigepealt, see, kas on võimalik PPA-s palkasid tõsta, on väga tugevasti palgafondi küsimus. Tänane valitsus on näinud ette järgmisel aastal 12,9 miljonit eurot PPA palgafondi tõusuks, mis tähendab, et näiteks Ida-Virumaal hakkab patrullpolitseinike reaalne sissetulek olema suurusjärgus 1700 eurot, Tallinnas 1600 eurot ja ülejäänud Eestis 1400 eurot. Lisaks oleme otsustanud, et piirkonnapolitseinike arv kasvab 45 võrra ja kiirreageerijate arv 82 võrra.
See eripensioniküsimus tuleb teatud aja tagant uuesti ja uuesti lauale. Ma arvan, et neid diskussioone jätkata igal juhul tasub, eriti vaadates tänast demograafilist seisu.

**13:04 Aseesimees Enn Eesmaa**
Andres Herkel.

**13:05 Andres Herkel**
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Võib-olla ei peaks iga diskussiooni alustama sellega, et riigipalgaliste arvu tuleb vähendada. Me räägime sel juhul eeskätt ministeeriumiametnikest, me ei räägi politseinikest ega õpetajatest. Aga olgu, ma teen ka selle sissejuhatuse. Politseinike vananemine on juba pikka aega probleem olnud. Ma sain siseministri ühest eilsest intervjuust aru nii, et lahendus oli juba valitsuses laua peal, et politseinikud saaksid edasi töötada, saades samal ajal pensioni või osalist pensioni, midagi niisugust, aga see on jäänud Justiitsministeeriumi või teie kõrval istuva justiitsministri taha. Kas ja millal siseminister tuleb uuesti valitsusse lahendusega ja kuidas see asi siis laheneb?

**13:05 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh teile! Ma arvan, et küsimus, mille teie fraktsioonikaaslane härra Meri tõstatas, on oluline. Me näeme seda, et nende politseinike arv, kes lähevad järgnevatel aastatel pensionile, väga tugevasti suureneb. Me näeme seda, et selles valdkonnas, Politsei- ja Piirivalveameti valdkonnas, konkureerivad nendesamade naiste ja meeste pärast samamoodi ka teised ametid. Vaadates demograafilist seisu, näeme, et Eesti elanikkond vananeb. Kui te küsite, kas siseminister toob vastava temaatika uuesti valitsuse lauale, siis vastan, et kui arutelud on peetud ja lisaanalüüsid tehtud, ei näe ma küll mingit põhjust, miks valitsus ei peaks seda uuesti käsitlema ja sellel teemal arutelu pidama. Mina olen selleks kindlasti valmis.

**13:07 Aseesimees Enn Eesmaa**
Kuna Andres Herkel esitas lisaküsimuse, siis ainuke inimene saalis, kes saab veel täpsustava küsimuse esitada, on Enn Meri. (Hääl saalist.) Aga paluks siis ka märku anda, eks ole. Ma lihtsalt seletasin. Taavi sai aru.

**13:07 Enn Meri**
Ma küsin peaministri käest. Aitäh, juhataja! See ajapiir – ma mõtlen seda 25 aastat teenistust – teeb seda, et inimene läheb 50-aastaselt pensionile. Kas seda ei tuleks teie meelest muuta? Kui te mõtlete järele, siis 50- või 52-aastane inimene on ju tavaliselt küllaltki heas vormis. See on minu meelest üks vananenud asi ja seda tuleks muuta.

**13:08 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh! Kõigepealt see üldhinnang. Mina arvan, et see vanus näitab seda, et inimesed on väga heas nii vaimses kui ka füüsilises konditsioonis. Ma ei taha sellega öelda, et need inimesed, kes on 62, 72 või 82, ei peaks seda olema, see on ikkagi väga individuaalne. Aga üldjoontes ma olen kindlasti sellega päri, et 50 on vanus, kui võib-olla paljud sooviksid oma teenistussuhet jätkata. Praegu tuleb tõesti see valikukoht väga tugevasti ette, et kui ta jätkab politseiametis või piirivalves, mis ei ole ju keelatud, siis teine sissetulek, mis on seotud eripensioniga, kaob. Nii et valik tuleb teha. Me teame, et väga paljud ju tööjõuturult ära ei lähe, vaid jätkavad oma töönaise või töömehe karjääri kas erasektoris või avalikus

sektoris, igatahes kusagil mujal. Kas avada diskussioon, kas see pensioniiga peaks olema kõrgem? Kui me vaatame pensionireformi suundumusi, siis võib öelda, et pensionisüsteem hakkab järjest rohkem ja rohkem paindlikkust sisaldama. Seda teemat, kas tõsta politseinike pensioniiga, me otseselt küll käsitlenud ei ole.

**13:09 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

## **2.** 13:09 Valitsuse juhtimine

**13:09 Aseesimees Enn Eesmaa**
Järgmisena küsib Jürgen Ligi, vastab peaminister Jüri Ratas.

**13:09 Jürgen Ligi**
Aitäh! Härra Ratas! Me oleme näinud teid rongides šokolaadi jagamas, näiteks esmaspäeval sõitsite rongiga Keilast Tallinnasse, ja kaamerad on alati kaasas. Täna saite aega osaleda parteiüritusel, kus olid uued liikmed, seal te presenteerisite neid, homme olete nendega Põhja-Tallinnas. Aga meie ootaks peaministrilt valitsuse juhtimist ja ka sisulisi debatte. Ilmselt te lootsite, et rändepakti teema mattub lihtsalt kuhugi EKRE lärmi sisse ära ja keegi teine seetõttu selle vastu huvi ei tunne. Aga meie hakkasime küsima küsimusi, kui meie kätte oli jõudnud juriidiline ekspertiis selle leppe projekti kohta, mille peale juhtus nii, et te kaotasite oma valitsusliitlased ja kuuldavasti ka oma fraktsiooni. Kuidas te mõtlete rändelepet nüüd valitsuses edasi menetleda? Kas selle kohta tuleb mingi sisuline debatt või on valitsus üldse käega löönud selle heakskiitmisele?

**13:10 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh teile! Nii palju küsimusi, nii nagu teil ikka tavaks on, aga tuleb igal juhul tunnustada, et te küsite väga konkreetselt. Tänasel valitsusel ei ole olnud kombeks käega lüüa. Kui seda on varem võib-olla olnud, siis tänane valitsus pole seda mitte kordagi teinud. Kui võtta selle ränderaamistiku alus või, ütleme, stardijoon, siis tuleb minna tagasi aastasse 2016, 19. septembrisse. Kui ma ei eksi, siis see raamistik tugineb just sellel kuupäeval New Yorgis heakskiidetud deklaratsioonile ja selle aluseks on esmajoones ÜRO põhikiri ja inimõiguste ülddeklaratsioon, ÜRO kestliku arengu tegevuskava (Agenda 2030) ja asjakohased konventsioonid. Niipalju, kui mina tean, siis oli seal ka Eesti esindaja toona kohal, nii et eks sealt see teema alguse sai.
Nüüd küsimuse teine pool. Te tõite välja selle rongisõidu. Ma ei tea, väga paljud kasutavad ühistransporti ja tuleb tunnustada kõiki eelnevaid valitsusi, ministreid ja Riigikogusid, kes on ühistranspordi teemaga tegelenud. Rongitransport on mugav, ma soovitan ka teil usinamalt rongiga sõita ja mitte võib-olla neid uhkeid autosid kasutada. Keila linn on Eesti maastikul igal juhul oluline. Ma ei näe üldse põhjust, miks Keilasse ei tohiks rongiga minna või miks te siin pragate minuga. Ärge pragage! Erakonda on vaja saada juurde häid ideid ja kui te olete selle üle pahane, siis mina soovitan ka teil oma erakonna aktiivsust tõsta. Uute ideede laiapõhjalisem käsitlemine, dünaamilisem poliitika on minu meelest igal juhul mõistlik. Te tõite välja selle, kas ma seda EKRE avangut kartsin või sellega arvestasin. Ei, ma … Jah, eks me läheme edasi. Järgmise küsimuse ajal saame edasi debateerida.

**13:12 Aseesimees Enn Eesmaa**
Täpsustav küsimus, Jürgen Ligi.

**13:12 Jürgen Ligi**
Jah, härra peaminister, mina tean küll, kust see asi algas, aga ma kuni viimase hetkeni ei teadnud, et paberile on jõudnud selline tekst, mida rahvusvahelise õiguse spetsialistid tõlgendavad kui migratsiooni soosimist, mitte migratsiooni piiramist ja korrastamist. Ma tõesti soovitan teil asjasse tõsiselt suhtuda. Eesti inimesed kardavad tegelikult, et siia hakkab rongidega massiliselt tulema võõraid inimesi, kes ei ole siin oodatud. See pakt avab neile uksi. Teie oma valitsusliitlased on seda niimoodi tõlgendanud ja teie selja tagant kuuldavasti ära läinud. Minu küsimus on valitsuse juhtimise kohta. Kuidas te mõtlete

sellest asjast üle saada? Kas te hakkate tegelikult rääkima rändeleppest, selle mõjudest ja võimalustest seda tõlgendada? Mis juhtub valitsuse istungil, kes valitsuserakondadest ja valitsusliikmetest on teie selja taga ja kes ei ole?

**13:13 Peaminister Jüri Ratas**

Aitäh! Mina olen lähtunud ikka põhimõttest, et valitsus on kollegiaalne ja valitsus on ühtne meeskond. Tänane valitsus on nii ka oma käitumisega näidanud. Kui teie arvate, et keegi peab olema selja taga kuskil eemal, siis mina ei arva, et see õige juhtimisstiil on.
Küll ma tahtsin öelda, et vastab tõele, et see teie tõstatatud teema on ühiskonnas saanud päris palju käsitlust. Näiteks olete teie ise üsna vulgaarsete väljenditega rünnanud Vabariigi Presidenti. Minu meelest see, et teie erakonna esimees toetab seda ränderaamistikku, aga teie püüate tema jalgealust õõnestada, väga õige suhtumine ei ole. Selles mõttes on Reformierakonnal väga erinevad seisukohad ning saa siis aru, kas Kaja Kallas peab Reformierakonna põhijoont silmas või tuleb ikkagi lähtuda sellest, mida ütleb Reformierakonna Riigikogu fraktsiooni esimees teie näol. Minu meelest on need tõsised küsimused.
Aga kui te küsite, kuidas valitsus selle küsimuse lahendab, siis vastan, et väga lihtsalt. Meil on olemas valitsuskabineti nõupidamised. Oleme kokku leppinud, et homme peale lõunat, kui kabineti nõupidamine algab, on see teema arutelu all. Kindlasti me selle otsuse ka homme langetame. Kui raamistikust rääkida, siis ma arvan selle hirmutamise kohta, nagu keegi hakkaks nüüd hirmsasti siia sõitma, et me peame vaatama ikkagi ka seda, et raamistik pöörab tegelikult erilist tähelepanu haavatavate gruppide, nagu naiste ja laste kaitsele. Raamistiku punkt 15 käsitleb naiste, meeste, tüdrukute ja poiste inimõigusi, et nad oleks kaitstud kogu migratsiooniprotsessi kestel. Keskseks seatakse laste huvid ja õigused. Nii et hirmutamise temaatika kuskile ei vii ja nagu Välisministeerium on öelnud, õiguslikku siduvust siin ei ole.

**13:16 Aseesimees Enn Eesmaa**

Lisaküsimuse saab esitada Taavi Rõivas.

**13:16 Taavi Rõivas**

Jah, ma soovitan samamoodi nagu Jürgen pigem seda kabinetinõupidamist homme varem alustada ja jätta ära mõned kampaaniaüritused. Minule teadaolevalt ei ole Eestis muuseas varem olnud ühtegi peaministrit, kes oleks tööajast sedavõrd palju valimiskampaaniaga tegelenud. Uskuge, ma räägin omast kogemusest, kui ma ütlen, et inimesed ei oota peaministrilt mitte voldikut, vaid riigi juhtimist. Just sellest on praegu puudu, sest valitsus on selles küsimuses ilmselges peataolekus. Reformierakonna seisukohad ei ole selles asjas erinevad. Meil on olnud küsimusi ja me oleme olnud hämmingus, et kuidas ometi valitsus ei suuda sedavõrd olulise teema kohta normaalset seisukohta kujundada. Meid tõesti häirib see, et valitsus on peata, ja me tahaksime aru saada, kas te suudate formuleerida, mis see valitsuse seisukoht on, kas te olete poolt või vastu. Me ei ole muuseas seda ühte- ega teistpidi kritiseerinud, vaid me oleme küsinud, mis on valitsuse seisukoht, ja oleme palunud, et avalikkust paremini informeeritaks.

**13:17 Peaminister Jüri Ratas**

Aitäh! Ma kõigepealt tänan, et te soovitate homme varem alustada. Aga ma vaatan homset päevakava ja näen, et me oleme ka teid, härra Taavi Rõivas, palunud Eesti Vabariigi valitsuse ja valitsusasutuste tegevuse alustamise 100. aastapäevale pühendatud pidulikule aktusele ja vastuvõtule Tallinna Õpetajate Majas. Küll oleks kahju, kui me ei näe seal teid või Jürgen Ligit. Ma loodan, et te kindlasti tulete. See on ka oluline, eriti just see järjepidevus. Minu meelest on oluline 2018. aastal pühendada tähelepanu meie riigi 100 aasta juubelile.
Te ütlesite, et teie erakonnas on ühesugused seisukohad. Ma loen nüüd ette paar tsitaati ja võta siis kinni, kumb seisukoht peale jääb. "Ma ei taha kuulda presidenti rääkimas seksist robotiga. Ma tahan kuulda teda rääkimas, miks ta läks Aafrikasse sõlmima kokkulepet, et Eesti peab hakkama suhtuma positiivselt igasugusesse immigratsiooni. .. [Aga] globaalne migratsioon on surmaoht ka kogu vaba maailma liberaalsetele väärtustele alates sõna- ja meediavabadustest." See oli tsitaat härra Jürgen Ligilt. Teine tsitaat on Urmas Paetilt, ta on ka teie erakonnakaaslane, kes Euroopa Parlamendis teeb suuri tegusid: "[Nimelt] võib ÜRO migratsioonikokkuleppe ümber paanika õhutamisega ühiskonnas tekkida

karjapoisiefekt. Kui kunagi on ühiskonnal vaja end tegelikult mõne ohu vastu kokku võtta, siis selleks ajaks võib ühiskond olla valehäirete ja valepaanikatega nii tuimaks tehtud, et tegelikku ohtu ei tuntagi ära ega võeta tõsiselt." Nii et võta siis kinni, kumb see teie erakonna seisukoht on.
Valitsuse pärast ärge muretsege. Kindlasti on kogemused, mida te jagate, et kuidas tuleb tegutseda, head, ja eks kogemustest õpime me kõik, ma usun, et ka teie. Aga valitsuse otsus, nagu ma ütlesin, tuleb homsel kabinetinõupidamisel.

**13:19 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

## **3.** 13:19 ÜRO migratsioonileppe juriidiline siduvus

**13:19 Aseesimees Enn Eesmaa**
Kolmas teema. Küsija on Mart Helme. Palun!

**13:19 Mart Helme**
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud justiitsminister! Me jätkame sisuliselt sama teemaga, mille kohta me ei saanud vastuseid, vaid kuulsime vastastikuseid süüdistusi. Väga kena komme siin saalis! Minu küsimus on aga väga konkreetne ja ma loodan saada konkreetset vastust. Selle rändelepingu raames on päevakorral teema, kui siduv see leping Eesti Vabariigile on. Me teame, et lepingu tekst ütleb, et see ei ole riikidele siduv. Samas, kui me loeme seda põhjalikumalt, siis näeme, et seal on ridamisi punkte, mis panevad riikidele kohustusi migrante nii, teist või kolmandat pidi vastu võtta, kohelda jne. On ka väga muret tekitav punkt, mis nõuab riikidelt meelsuskontrolli ja meelsuse kujundamise vahendite rakendamist, kuni sunnimeetmeteni ehk, kuidas me ütleme, vihakõne seaduse kehtestamiseni välja, mis puudutab migrante ja rassiga seotud teemasid. Kuivõrd te näete siin tasakaalupunkti nende kahe seisukoha vahel: sunniviisiline ja vabatahtlik?

**13:20 Justiitsminister Urmas Reinsalu**
Aitäh! Jah, ma arvan, et see lepe võib rahvusvahelise tavaõiguse kaudu muutuda Eesti Vabariigile siduvaks. See oli ka põhjus, miks ma märtsis pidasin vajalikuks valitsuse läbirääkimispositsioonidesse tuua sisse selge seisukoha, et see lepe ei tohi muutuda rahvusvahelise tavaõiguse osaks. Alanud arutelus on akadeemik Lauri Mälksoo toonud esile: "Kuigi dokument ütleb, et ta on 'mitte-õiguslikult siduv', on selles mitmeid kohti ja aspekte, mida hiljem siiski hakatakse normatiivsetena kasutama." Sarnasele seisukohale on jõudnud ka rahvusvahelise õiguse dotsent René Värk. Ma olen palunud Justiitsministeeriumil analüüsida leppe projekti. Justiitsministeeriumi hinnangul on olemas oht, et lepe hakkab mõjutama rahvusvahelist tavaõigust. Leppesse on koondatud 23 kohustust riikidele, mis tulenevad leppe eesmärkidest. Austria föderaalvalitsuse hinnangul on selles leppes konkreetselt 17 küsimust, mis reguleerivad neid migratsioonivaldkondi ulatuslikumalt ja kaugemale minevalt kui Austria kehtivad seadused. Lisaks sellele tuleb tähelepanu juhtida, et kuigi lepe oma formaalses deklaratsioonis ei ole tekstiliselt käsitletav õiguslikult siduvana, on lepe siiski koostatud selliselt, et on ette nähtud nii monitooringu- kui ka kontrollimehhanism leppest tulenevate kohustuste realiseerimiseks.

**13:22 Aseesimees Enn Eesmaa**
Mart Helme, täpsustav küsimus.

**13:22 Mart Helme**
Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Kas selle leppega liitumine võib saada lisasurvevahendiks ja ettekäändeks, et Eestis hakata seadustama nn vihakõnet, teiste sõnadega, seada sisse meelsuskontroll ja sisuliselt monoideoloogiline lähenemine kõikvõimalikele poliitilistele ja ühiskondlikele küsimustele?

**13:22 Justiitsminister Urmas Reinsalu**
Jah, leppe teksti järgi deklareerivad selle leppega ühinevad riigid kahtlemata tegevusi, mis on suunatud muu hulgas vihakõne valdkonnas regulatiivsete sammude astumiseks. Mingeid lisasamme Eesti

Vabariik ja mina justiitsministrina ei ole seni vihakõne valdkonna reguleerimiseks pidanud vajalikuks, lähtudes just nimelt meie põhiseadusest tulenevast sõnavabaduse kriteeriumist. Selle leppe puhul tahan rõhutada, et see lepe võib muutuda rahvusvahelise tavaõiguse osaks ja seetõttu, kui Eesti Vabariik asub seisukohale, et selle leppega mitte ühineda, siis kahtlemata tuleb seda ühemõtteliselt deklareerida.
Nüüd see, mis puudutab muid asju. Ma toon näiteks ÜRO kodakondsusetuse vähendamise konventsiooni. Vaid neli Euroopa Liidu liikmesriiki ei ole selle konventsiooniga ühinenud, teiste hulgas Eesti. Me ei ole seda teinud kaalutlustel, mis puudutavad meie rahvusriigi julgeoleku- ja muid huvisid. Nii et niisugustes küsimustes, mis rahvusriiki puudutavad, on Eesti Vabariigil kui seni konservatiivset migratsiooni- ja kodakondsuspoliitikat hoidnud riigil väga vajalik säilitada iseotsustamise pädevus. See peab olema kõrgeim huvi võimalike rahvusvaheliste kohustuste tekitamisel või kujunemisel.

**13:24 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lisaküsimuse esitab Martin Helme.

**13:24 Martin Helme**
Aitäh, lugupeetud asespiiker! Lugupeetud ministrid! Mul on hea meel vaadata, kuidas vahetult enne valimisi on Saulustest saanud Paulused ja migratsioonivastased on koaleerunud. Mul on täpsustav või täiendav küsimus. Me oleme neidsamu riskisid täpselt samamoodi näinud, aga on veel üks risk, millest võib-olla ei anta endale aru. See on rahvusvaheliste kohtute ja ka Eesti kohtute kalduvus võtta taolisi tekste oma kohtuotsuste motiveerivaks aluseks. Me teame, et Eestis on ju langetatud kohtuotsuseid, kus ei viidata isegi mitte mingisugustele rahvusvahelistele konventsioonidele või lepetele, vaid lihtsalt teiste riikide seadustele. Ma räägin loomulikult kooseluseaduse rakendamisest, aga ka immigratsioonist. Näiteks hakkavad Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused ilmselgelt seda leppe teksti tsiteerima. Kuidas me ennast selle vastu kaitseme? Teine küsimus: kas see lepe võiks jõuda või peaks jõudma ka siia saali ratifitseerimisele, kui Eesti valitsus otsustab sellega liituda?

**13:25 Justiitsminister Urmas Reinsalu**
Aitäh! Ei, see ei ole see, et "enne valimisi". Kui 2016. aastal oli eelmises valitsuses laual ettepanek, toonase siseministri esitatult, et Eesti Vabariik peaks ühinema kahepoolse kokkuleppega ÜRO Pagulasameti ja Eesti Vabariigi vahel pagulaste ümberasustamise koostööraamistiku valguses, siis ma ei toetanud seda ja blokeerisin selle kokkuleppe sõlmimise. Nii et nendes asjades on olnud erinevaid praktikaid.
Mis puudutab seda, kas õigusemõistmisasutused, ennekõike rahvusvahelised kohtud, võivad hakata rahvusvahelise tavaõiguse norme rakendama, siis vastus on enesestmõistetavalt jaatav. See on üks osa rahvusvahelisest õigusest. Rahvusvaheline õigus erineb riigisisestest õigusnormidest selle poolest, et väga ulatuslik osa on rahvusvahelistel tavadel ja rahvusvahelistel kommetel. Ka meie põhiseaduse § 3 ütleb, et rahvusvahelise õiguse üldtunnustatud normid on Eesti õigussüsteemi lahutamatu osa. Nii nagu me oleme näinud ÜRO inimõiguste ülddeklaratsiooni kasvamist samm-sammult, rahvusvaheliste kohtute praktika kaudu, rahvusvahelise tavaõiguse osaks, eksisteerib reaalne oht, et ka nimetatud dokument – migratsiooni täiendavalt korraldav ja reguleeriv, väga kõrge ambitsioonitasemega dokument – võib muutuda ühetaoliselt rahvusvahelise tavaõiguse osaks. Rahvusvahelise tavaõiguse puhul on riikidel rahvusvahelise õiguse järgi võimalus esitada vastulause, et nemad enda suhtes neid norme siduvusena ei käsitle. See võimalus on riikidel olemas. Tänaseks on kuus Euroopa Liidu liikmesriiki öelnud, et vähem või rohkem sarnasest motiveeringust lähtudes nad selle dokumendiga ei liitu.

**13:27 Aseesimees Enn Eesmaa**
Selle küsimuse käsitlemine täna siin, selles saalis on lõppenud.

---

## **4.** 13:27 Ida-Virumaa tegevusprogrammi täitmine

**13:27 Aseesimees Enn Eesmaa**

Riigihalduse ministrile esitab küsimuse Krista Aru. Palun!

**13:28 Krista Aru**
Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud härra minister, tere tulemast esimest korda infotundi! Minu küsimus puudutab ühte suurt piirkonda, väga olulist ja tähtsat piirkonda Eestis, see on Ida-Virumaa. Kõik valitsused on Ida-Virumaa jaoks töötanud välja spetsiaalsed tegevusprogrammid, teinud rakendusplaane, teinud suuremaid ja pikemaid plaane kogu selle piirkonna arendamiseks. Ka teie ministriks olemise ajal on kehtimas üks tegevusplaan ja seal on väga palju olulisi punkte. Üks eesmärke, mis on selleks aastaks sätestatud, näeb ette, et Ida-Virumaale viiakse 248 riigipalgalist töökohta. Kas see eesmärk saab järgmise aasta alguseks täidetud ja kas need inimesed elavad seal kohapeal ja osalevad sealses elus?

**13:29 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Austatud juhataja! Austatud Krista Aru! See töökohtade arv minu andmetel on 232 ja tänase seisuga on Ida-Virumaale viidud 96. Need on augusti andmed. Aasta lõpuks, ma usun, saab veel 30–40 töökohta sinna viidud. Kõige tublimad on olnud Politsei- ja Piirivalveamet, kes on Jõhvi viinud seitse töökohta plaanitud seitsmest ja Narva planeeritud 28 töökohast 27, ning töötukassa, kes on viinud Jõhvi 17 töökohta, nagu oli ka planeeritud, ja Narva 11 töökohta. Need on sellised suuremad numbrid.
Ma arvan, et see probleem on täiesti ületähtsustatud, et kui töökohti viiakse suurematest tõmbekeskustest välja, et siis inimesed hakkavad kuidagi pendeldama jne. Mina olen maakonnavisiitide käigus näinud – ma olen käinud visiidil 13 maakonnas –, et küsimus on tagasipöördumise võimaldamises. Inimesed pöörduvad koju tagasi. Väga hea näide on Saaremaa, kus on seda väga hästi tehtud. Ma usun, et perspektiiv nii Ida-Virumaa kui ka teiste Eesti maakondade kontekstis on see, et tõmbekeskuseks peavad saama ikkagi kõik Eesti maakonnakeskused, mitte ainult Tallinn ja Tartu. Tallinnas asub üle 40% avaliku sektori töökohtadest ja Tartus 23%, teised on ikkagi vaeslapse osas. Nii et seda programmi me jätkame ja ma usun, et valdav osa nendest töökohtadest saab siit välja viidud.

**13:31 Aseesimees Enn Eesmaa**
Teemat jätkab Krista Aru küsimus. Palun!

**13:31 Krista Aru**
Aitäh, härra juhataja! Aitäh, härra minister! Me jätkame samal teemal. Te olete ka Ida-Virumaal käinud, olete seda kanti külastanud. Õige on see, et riigipalgaliste töökohtade loomine on üks osa suuremast protsessist. Mis on teie hinnangul Ida-Virumaa jaoks siitpoolt vaadates – te olete ka seda külastanud – see suur plaan? Kuhu oleks tõesti vaja ressursse suunata? Millisena näeb valitsus üldse Ida-Virumaa edasist arengut, teie pilgu läbi eelkõige?

**13:31 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Suur tänu! Ma arvan, et võtmeküsimus kõikide selliste probleemsemate piirkondade arengul on see, kuidas need piirkonnad saaksid tuge olulistelt ettevõtetelt, eriti kui need saastavad keskkonda, ka rahalist tuge. See, mis seni on tehtud, ma arvan, on ebapiisav. Me peaksime suutma leida lisameetmeid, mis võimaldavad meelitada olulisi tööstusettevõtteid nendesse piirkondadesse. Ma arvan, et see on üks väga-väga oluline teema, Ida-Viru kontekstis veel eriti. Ma arvan, et Ida-Virumaal konkreetselt võib-olla ei olegi tähtis, et nad saaksid mingisuguseid erilisi privileege teiste maakondadega võrreldes. Oluline on see, et me suudaksime tagada tasakaalustatud arengu kõikides nendes kohtades, kus on mingisugune mahajäämus. Mahajäämust ei ole mitte ainult Ida-Virumaal, vaid ka näiteks Järvamaal, Raplamaal, Viljandimaal, Läänemaal. Tegelikult võiks üles lugeda peaaegu kõik Eesti maakonnad. Ma arvan, et Ida-Virumaa jaoks on tegelikult tehtud päris palju, teha on ka veel väga palju, aga küsimus on selles, et me ei saa seejuures tasakaalustatud arengut paigast nihutada. Meile millegipärast tundub, et kui kuskil on probleem, siis tuleb keskenduda ainult sinna. Ei, me peame keskenduma tervele Eestile.

**13:33 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lisaküsimuse õiguse saab Andres Herkel.

**13:33 Andres Herkel**
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Me esitasime teile sellel nädalal arupärimise, et teha kokkuvõtteid haldusreformist, sellest, kuivõrd see on vastanud esialgsetele eesmärkidele. Loodame, et teie kokkuvõte tuleb korralik. Me teame, et te teete hästi palju visiite maakondadesse, teil on ülevaade nendest töökohtadest, mida valitsussektor suudab regioonides täita, aga ometi olete te selles traagilises positsioonis, et te olete tulnud ministriks pärast seda, kui suured teod ehk haldusreform on tehtud. Ma püstitan küsimuse niiviisi: mis on teie roll ministrina pärast haldusreformi, mis on teie suuremad eesmärgid ja kas teil on ka olulisi saavutusi?

**13:34 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Suur tänu! Ma olen sügavas hämmingus selle pärast, kui vähe teatakse tegelikult Eesti riigi juhtimisest väljaspool valitsust, sest isegi enamik ajakirjanikke ei mäleta, mis on täpselt riigihalduse ministri ametinimetus, räägitakse regionaalministrist, räägitakse portfellita ministrist. Riigihalduse ministrile allub 740 inimest, nendest 137 töötab Rahandusministeeriumis. Neid tuleb juhtida.
Kui saavutustest rääkida, siis mina arvan, et mitte keegi ei tohiks ise oma saavutusi hinnata. See on ikkagi teiste teha. Millega me oleme kõige rohkem vaeva näinud? Ma võin välja tuua need valdkonnad: loomulikult töökohtade väljaviimine, riigimajade arendamine, haldusreformijärgsete küsimuste lahendamine. Minu arvates ei olnud see haldusreformi sõna iseenesest ka päris õnnestunud. Mina nimetaks seda reformi asemel uuteks ehk kohalike omavalitsuste uuendamiseks. Kui küsimus oli selles, kuhu me edasi läheme, siis mina olen üsna kindlal veendumusel, et tulevik on maakonnakesksed kohalikud omavalitsused. Saaremaa võiks olla siin hea eeskuju, aga see ei tähenda, et kohalike omavalitsuste arv jääks kindlasti 15 peale. Tõenäoliselt mitte, kindlasti on mingid erandid, aga see arv võiks veel väheneda, sellega kasvaks võimekus oluliselt. Ma arvan, et see jätkuv uude ehk uuenemine, värskendamine, on pidev protsess, millega riigihalduses tuleb tegeleda.

---

## **5.** 13:36 Korruptsioonioht

**13:36 Aseesimees Enn Eesmaa**
Uue teema avab oma küsimusega Yoko Alender. Palun!

**13:36 Yoko Alender**
Aitäh! Hea peaminister! Te olete Keskerakonna esimees ja olete kindlasti hästi kursis asjaoludega, millest Eesti inimesed hiljuti "Pealtnägija" vahendusel kuulsid: Keskerakond müüs oma kontori 300 000 eurot kallimalt, kui hindamisakt ette nägi, ja samal päeval kehtestas keskerakondlik linnavalitsus sellele ärimehele soodsa detailplaneeringu. Sama Soome ärimeest on seostatud Soome keskpartei ja sealse noortefondi raha riisumise skandaaliga. Kas te näete kogu selles jadas korruptsiooniohtu? Kes peaks uurima, millise rahaga see kasulik tehing tehti?

**13:37 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh! Ma arvan, et kui on ükskõik missugune korruptsioonioht või -ilming, siis tuleb seda kohe uurida. Korruptsioon on ühiskonna kõikidel tasanditel, olgu see avaliku sektori tasand, erasektori tasand või valitsusväliste asutuste tasand, kindlasti väga halb.
Te küsisite, mis rahaga on tehing tehtud. Niipalju kui mina tean, on see tehtud erasektori rahaga. Ei ole ju mingi saladus, ma olen seda mitmes intervjuus öelnud, et meil olid varem rahaasjad halvad ja Keskerakond sai mitmes kohtuasjas ka ju süüdimõistva otsuse. Selleks et neid kohustusi täita, oli vaja realiseerida oma büroo ja kinnisvara. Seda Keskerakond tegema läkski.
Kindlasti on see hindamisakt meie tehtud. Minu teada hindamisakt ütles, et väärtus on 2,9 miljonit, mõlema osa peale. Lõpptulemus oli see, et see kinnistu minu teada ka müüdi 2,9 miljoniga. Ma olen kuulnud, et eraomanik, kes selle edasi müüs, tegi seda veel kõrgema hinnaga. Kas see on realiseerunud või mitte, ma ei oska öelda. Ma tean, et Tallinna linn korraldas avaliku kirjaliku enampakkumise. Minu meelest läbipaistvamat tehingut kui avalik kirjalik enampakkumine olla ei saa.

**13:39 Aseesimees Enn Eesmaa**

Yoko Alender, palun!

**13:39 Yoko Alender**
Keskerakond sai selle hoone keskerakondlikult linnavalitsuselt aastal 2010, kui teie kuulusite Keskerakonna juhatusse, ilma rahata. Kui kohus seadis tasuta saadud kontorile hüpoteegi, tekkis ka, meenutame, 13 aastat Keskerakonna juhitud linnavalitsusel soov oma majaosa müüa. Hindamisakti järgi oli Keskerakonna majaosa väärtuseks 900 000, ometi lubas linn saadud rahast erakonnale 1,8 miljonit. Sellest ärimehest rääkides võib öelda, et Keskerakond üürib jätkuvalt temalt kontorit. Selgitage palun, kas te tõesti ei näe kogu selles jadas korruptsiooniohtu? Kas need kõik on juhused, nii nagu on väitnud linnapea Taavi Aas?

**13:40 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh! Minu meelest on Tallinna linnapea Taavi Aas ja meie erakonna nimel peasekretär Mihhail Korb andnud oma selgitused, nad on andnud need sellesama "Pealtnägija" loo käigus. Ma ei tea, kelle käest peaks üks erakond siis pinda üürima või rentima. Mina ei oska täpselt öelda, kelle käest teie, Reformierakond, oma ruume rendite või kas teil on enda ruumid. Aga kui te rendite, siis ju te rendite ka erasektori käest. Seda tegi ka Keskerakond. Me loomulikult otsisime võimalikult head büroopinda, mis oleks ligipääsetav ühistranspordiga ja mis asuks esimesel korrusel. Need olid sellised karakteristikud, millest me lähtusime. Ma tean, et sai käidud vaatamas väga mitmeid pindu kesklinna lähedal ja natukene ka kaugemal. Ma usun, et büroos Narva maanteel – ma ütlen, Yoko, teile ausalt, et te olete väga oodatud külla Keskerakonna bürooga tutvuma – on mugavad ruumid. Aga kui te ütlete, et ei tohi erasektorilt pinda rentida, siis ma ei tea, kellelt tohib. Kas tuleb küsida Reformierakonna käest, kellelt tohib büroopinda rentida ja kellelt ei tohi? Ma olen täiesti veendunud, et need selgitused, mida on selles küsimuses andnud Taavi Aas ja Mihhail Korb, on piisavad.

**13:41 Aseesimees Enn Eesmaa**
Andres Herkel, lisaküsimus.

**13:41 Andres Herkel**
Aitäh, härra juhataja! Austatud peaminister! Ka mulle jäi see "Pealtnägija" klipp silma ning see seos detailplaneeringu ja ostu vahel paraku nagu tekib. Aga ma viin küsimuse laiemaks. Siin Tallinna ümber on neid asju palju olnud, oli Tondiraba spordikeskuse lugu ja auditi peitmine, siis olid Tallinna Linnatranspordi AS-i ümber suured skandaalid ja probleemid. Tehti ka üks säärane ettepanek, et Tallinnas võiks linnaettevõtete nõukogudes korruptsiooni vältimiseks olla analoogiliselt riigiettevõtete nõukogudega nomineerimiskomitee ettepaneku alusel nimetatud inimesed. Vaatame neid nimekirju. Kõlvart, Aas, Klandorf ja sellised nimed seal korduvad-korduvad-korduvad. Kas te ei leia, et midagi tuleb ette võtta ning ühe erakonna monopol linnaettevõtete juhtimisel Tallinnas tuleks kuidagi läbipaistvamaks lahustada?

**13:42 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh teile! Olekski ju väga imelik, et kui me räägime Keskerakonna käekäigust siin infotunnis – mida me oleme teinud ka varem –, siis me, härra Herkel, teiega seda keskustelu ei peaks. Te olete alati muretsenud minu erakonna käekäigu ja tuleviku pärast ning ma olen selle eest teile väga tänulik. Kindlasti viib see asja edasi.
Kui rääkida sellest detailplaneeringust ja ostust, siis niipalju kui mina tean, algas detailplaneeringuprotsess palju-palju varem, kui ma ei eksi, siis aastaid varem kui ostuprotsess. Tõsi on see, et planeeringud võtavad väga pikalt aega. Mis puudutab seda, millal täpselt planeering kehtestatakse või mitte, siis nii nagu Tallinna linnapea on öelnud, minu meelest ütles ta seda selles "Pealtnägija" looski, see oli kokkusattumus ega olnud mitte kuidagi seotud mingite korruptiivsete ilmingutega. Ma usun siin Tallinna linnapead.
Te küsisite, kas Tallinnas võiks linnaettevõtete nõukogudes olla sarnane kord, mis on riigis. Riigis ma tõesti väga toetan seda nn nimetamiskomitee mõtet ja arvan, et see on väga õige. Ma loodan, et selliseid pahasid asju, mis olid Tallinna Sadama ja teiste ettevõtetega seotud, enam ei tule. Nagu te teate, me oleme hetkel Riigikogus, mitte Tallinna Linnavolikogu ruumides, kes peaks seda küsimust

otsustama. Kui te tahate seda teha, siis tuleb sinna kandideerida ning oma sõnad ja jõud sinna viia. Aga õige on see põhimõte, et ettevõtete nõukogud peavad olema läbipaistvad, nad peavad seisma ühelt poolt ettevõtluskeskkonna eest, aga arvestama väga tugevasti ka nende teenuste strateegilise poolega, mida omavalitsuse ettevõte pakub, olgu see siis vee-, kütte- või transporditeenus.

---

## **6.** 13:44 Haldusreformi mõju ääremaastumisele

**13:45 Aseesimees Enn Eesmaa**
Järgmine vastaja on riigihalduse minister, küsib Arno Sild.

**13:45 Arno Sild**
Aitäh, lugupeetud juhataja! Kõigepealt tahan öelda väikse repliigi peaministri väite kohta. Rongiga on väga tore sõita, aga eks sa katsu rongiga sõita Valga, Antsla või Võru vahet, kui seal ei ole juba aastaid olnud reisijavedu ja mingeid korralikke põhjendusi ka ei ole, miks seal reisijavedu lõpetati ega kavatsetagi seda uuesti alustada. Aga minul on härra ministrile küsimus just ääremaastumise kohta. Mina ei ole Võrumaal trehvanud ühtegi inimest senini – võib-olla edaspidi trehvan –, kes oleks kiitnud heaks praeguse haldusreformi tagajärjel toimunud kohalike elanike eluolu muutumise. Vastupidi, seda ikka kirutakse. Te olete nüüd kõik maakonnad läbi sõitnud. Kummutage minu seisukoht, et ääremaastumist on kohtadel oluliselt rohkem võrreldes eelneva haldusperioodi algusega.

**13:46 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Suur tänu, austatud Riigikogu liige! Ma ei ole mitte ainult autoga maakonnad läbi sõitnud, vaid ma sõitsin ka rattaga kogu Kagu-Eesti läbi. Selle tulemusena võin kinnitada, et Kagu-Eestis on väga palju inimesi, kes on oma eluga väga rahul, ja väga palju kohalikke juhte, kes on selle ümberkorralduse mõttega väga tugevalt kaasa tulnud, neid on Setomaal, Võrumaal, Valgamaal. Aga kas me saame öelda, et need tulemused on lõplikud ja kõik on paika loksunud? Ei saa. Ma arvan, et siin on vaja kaks-kolm aastat töötada kõikidel, kaasa arvatud riigil ja riigihalduse ministril, selleks et me jõuaksime igal pool tasakaalustatud lahendusteni.
Inimestevahelised vastuolud on ikkagi need, mis on takistanud mitmeid olulisi lahendusi ellu viimast. Aga haldusreformi tulemusena oli minu arust kõige suurem võit see, et me hakkasime nii Kagu-Eestis kui ka muudes Eesti piirkondades mõtlema, kuidas teha inimeste elu reaalselt paremaks, mida on vaja ette võtta selleks, et inimesed saaksid ennast mugavalt tunda. Üks olulisi mõtteid on võib-olla see, et tuleb tegeleda rohkem nende asjadega ja nende teenuste pakkumisega, mis inimestele just selles konkreetses piirkonnas kasulikud on. Ma usun, et Kagu-Eesti ei ole täna kindlasti mingisugune ääremaa. Kui ma kohtusin Võrumaa kohalike omavalitsuste juhtidega, siis üks juht ütles mulle – ta oli sinna n-ö sisse rännanud –, et ta tahtis osta endale mingit väikest talukohta Haanjasse, aga see ei õnnestunud, sest ka kõige odavam ja kõige kehvem võimalus maksis 150 000 eurot. Nii et seal läheb hästi.

**13:48 Aseesimees Enn Eesmaa**
Arno Sild.

**13:48 Arno Sild**
Aitäh, lugupeetud juhataja! Ka täna oli siin natuke juttu linnast väljakolimise asjadest, aga samal ajal me peaaegu iga nädal või vähemalt iga kuu loeme, kui mitu tuhat inimest on Tallinnasse jälle juurde tulnud. Järelikult on see linnast väljakolimise temaatika natuke *pokazuhha*-taoline. Aga samal ajal jätkub meil tendents, et maakondadest rännatakse minema ja ääremaadelt minnakse ikka Tallinna poole, ikka Tartu poole, isegi üle lombi. Kas valitsus on võimeline midagi ette võtma või kuidas seda asja pidurdada, et meil ka maal elu ikka alles jääks?

**13:49 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Aitäh! Kindlasti jääb maal elu alles. Ma arvan, et valitsus ei saa takistada kedagi Tallinnasse kolimast, kes kolida tahab. Valitsuse ülesanne on kasutada riigi käes olevaid võimalusi – üks nendest on riigiasutuste väljaviimine pealinnast – kohaliku elu säilitamiseks. See huvi on inimestel reaalselt olemas. Ei ole

niimoodi, et inimesed ei taha koju tagasi pöörduda. Väga tahavad, kui on olemas töökohad. Aga samas, kui inimesed tahavad näiteks elada Soomes või seal töötada, kas või mõnda aega, siis seda valitsus kuidagi takistada ei saa. Praegu töötab ja elab Soomes umbes 100 000 eestlast. See on meeletu probleem. Kas me saame sellega kuidagi valitsuse tasandil võidelda? No ega väga ei saa. Meie peamine võimalus kohalikku elu ja arengut soodustada on ikkagi töökohad, regionaalpoliitika, regionaalsed toetused, infrastruktuuri areng. Me teame, et Eesti kõige suurem probleem, mis on olemas kõikides maakondades, kus mina käinud olen – ma ei ütle, et see on kõikjal kõige suurem probleem, aga see on olemas kõikides maakondades –, on ikkagi kruusateed. See on küsimus nr 1. Valgamaal on neid 49%, üle 45% on neid ka Võrumaal ja Põlvamaal. Me peame suutma luua inimestele keskkonna nende vahenditega, mis meil on. Aga need vahendid on paraku piiratud ja see takistabki meil kauni elu loomist. Aga ma tahan rõhutada, et elukeskkond väljaspool Tallinna ja Tartut on oluliselt parem, elukvaliteet on parem ja väga paljud inimesed seda hindavad.

**13:50 Aseesimees Enn Eesmaa**
Silmapaistvalt kiire registreeruja Andres Herkel saab õiguse sellegi teema kohta lisaküsimus esitada. Palun!

**13:50 Andres Herkel**
Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Ma tahaksin algse küsimuseasetuse natukese ümber sõnastada, et küsimus oleks võimalikult konkreetne. Kas te olete valmis meile tooma mõne konkreetse näite selle kohta, kuidas on läbiviidud haldusreformi mõjul toimunud ääremaastumise vähenemine? Siin on olnud jutuks ka see, et selliste kummalise kujuga omavalitsuste teke on olnud probleemiks, ja räägitakse võib-olla järgmisest astmest, et viia omavalitsus üldse maakonna tasandile, aga kui palju see valitsuses jutuks on olnud? Kas seda reaalselt valmistatakse ette või on laual ka mingeid muid haldusreformi vigade paranduse variante?

**13:51 Riigihalduse minister Janek Mäggi**
Suur tänu! Ma toon konkreetse näitena Setomaa valla, mida ma hiljuti külastasin ja mis on olnud väga edukas oma identiteedi hoidmisel ja selle edasikandmisel. Analoogseid näiteid on muidugi veel, aga kuna te küsisite ühte konkreetset näidet, siis see on see.
Mis puudutab kohalike omavalitsuste n-ö maakonnasuuruseks muutmist või selleni kasvamist, siis loomulikult tähendab see jälle suurt majanduslikku motivaatorit. Senine haldusreform on läinud maksma 65 miljonit eurot. Ma olen 200 kohalikult juhilt mitmes auditooriumis küsinud, mis see põhiline motivaator oli. Põhiline vastus oli ikkagi raha. Ma arvan, et järgmist etappi tuleb riigil kindlasti motiveerida. See, kuidas seda täpselt teha, on järgmise valitsuse ja järgmise Riigikogu küsimus, ma arvan. Aga ma usun, et see arv peab vähenema.

**13:53 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lõpetan selle küsimuse käsitlemise.

---

## **7.** 13:53 Eesti ja Venemaa piirilepingu ratifitseerimine

**13:53 Aseesimees Enn Eesmaa**
Järgmine teema. Olga Ivanova, palun! Vastab peaminister Jüri Ratas.

**13:53 Olga Ivanova**
Aitäh, austatud eesistuja! Lugupeetud peaminister! 2015. aasta oktoobris külastas Riigikogu sõprusrühm Riigiduumat, kus arutati Eesti ja Venemaa piirilepingu ratifitseerimist ning juba sama aasta novembris läbis eelnõu 108 edukalt esimese lugemise. Seejärel tehti eelnõu kohta kaks muudatusettepanekut. Tuletan meelde, et Eesti Riigikogus on ratifitseerimiseks vaja kahte lugemist, Venemaa Riigiduumas ühte. Minu küsimus on lihtne. Miks piirilepingu ratifitseerimise eelnõu pandi komisjoni sahtlisse ning kas see tähendab, et Keskerakonna juhitav valitsus ei soovi viia ratifitseerimist lõpule?

**13:54 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh teile! Mina toetan Eesti ja Venemaa piirilepingute ratifitseerimise lõpuleviimist. Piirilepingud allkirjastasid 2014. aastal nii Eesti kui ka Vene pool ja väljendati selget soovi küsimus lahendada, see reguleerida. Kui Eesti ja Venemaa riigipiiri ning Narva ja Soome lahe merealade piirilepped kirjutati 18. veebruaril 2014 Moskvas alla, siis Eesti ja Venemaa leppisid lepingute allakirjutamisel kokku, et ratifitseerimismenetlus toimub parlamentides paralleelselt. Tahe ratifitseerimisprotsessiga edasi liikuda peab alati olema mõlemapoolne. Eesti on oma tahet ju näidanud, ta on seda näidanud sellega, et esimene lugemine ratifitseerimisprotsessis lõpetati. Seda tehti Riigikogus 25. novembril 2015. aastal.

**13:55 Aseesimees Enn Eesmaa**
Olga Ivanova, täpsustav küsimus, palun!

**13:55 Olga Ivanova**
Aitäh! Ma tulen oma sõnade juurde tagasi. Tõepoolest, meie parlamendis on ratifitseerimiseks vaja kahte lugemist ning esimese ja teise lugemise vahel on võimalik teha muudatusettepanekuid, mida tegid Igor Gräzin ja EKRE fraktsioon. Mõlema ettepanekuga muudetakse kokkulepitud lepingu teksti sõnastust tunduvalt. Nagu me mäletame, on juba pretsedent olnud: Eesti parlament muutis preambulit, mis andis Venemaa Riigiduumale õiguse ratifitseerimist mitte lõpule viia. Kuna peaminister toetab ratifitseerimist, siis on küsimus, kas meil on lootust ikkagi enne meie koosseisu töö lõppu see ratifitseerimine ära teha.

**13:56 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh! Mina lähtun alati võimude lahususe põhimõttest, see on minu meelest oluline, kui me räägime seadusandlikust ja täidesaatvast võimust. Nagu ma ütlesin, see kokkulepe kahe riigi vahel oli toona ju see, et ratifitseerimismenetlus toimub parlamentides paralleelselt. Minu tunnetus on olnud kogu aeg see, et Eesti Riigikogu on edasiliikumiseks valmis, ta näitas oma selget tahet 25. novembril 2015, kui see eelnõu läbis Riigikogus esimese lugemise. Kui küsimus on selles, kas on lootust, et selle, XIII koosseisu ajal toimub ka teine lugemine ja ratifitseerimine, siis, nagu ma ütlesin, tahe edasi liikuda peab olema mõlemal poolel.

**13:57 Aseesimees Enn Eesmaa**
Lisaküsimuse saab esitada Jaak Madison.

**13:57 Jaak Madison**
Aitäh, austatud istungi juhataja! Austatud peaminister! Kaks kiiret lühikest küsimust, kuna aeg saab kohe ümber. Esimene, miks te rõhutate piirilepingu ratifitseerimise vajadust, kui te teate väga hästi, et on rahvusvaheliselt kehtiv leping 2. veebruarist 1920, mis piiritleb väga konkreetselt piiri Eesti ja Venemaa vahel, mis on meie riigi alustala ja ka põhiseaduses ära märgitud? Miks te siis sellest lepingust nii palju lugu ei pea? Teine küsimus on see: kas teie kui peaminister peate õigeks sõlmida lepinguid riigiga, kes okupeerib oma naaberriikide alasid ja teostab jätkuvalt sõjategevust Ukrainas? Seega, kas te tõsiselt praegu väidate Riigikogule, et lepingud sellise riigiga on usaldusväärsed, pidavad ja rajatud kahepoolselt headele suhetele ega tule mitte teps kahjuks meile endile?

**13:58 Peaminister Jüri Ratas**
Aitäh! Kindlasti ei tähenda piirilepingu sõlmimine Tartu rahulepingust kui Eesti omariikluse alusdokumendist taganemist. Ma vastan teile samamoodi, nagu ma vastasin Olga Ivanovale. Mina toetan Eesti ja Venemaa piirilepingute ratifitseerimise lõpuleviimist. Ma arvan, et see on kindlasti laiem küsimus, see on ka ju küsimus Euroopa Liidu ja NATO välispiirist. Te tõite välja olulised nüansid seoses Ukraina ja kindlasti Georgiaga. Ega nende ees ei saa ju kuidagi silmi kinni panna. Seda Eesti ei ole teinud ja kindlasti ka ei tee.

**13:59 Aseesimees Enn Eesmaa**
Suur aitäh ministritele ja peaministrile! Aitäh küsijatele! Paraku on üks tund napim kui küsijate soov küsimusi esitada. Infotund on lõppenud.